

MONI HEI MOKETE KI NGA MAORI MAHI PAAMU.

Na A. T. Ngata, M.A., M.P.

I WHAKAMARAMATIA i era putanga o *Te Toa Takitini* te tono a nga Memā Maori i te Paremata, kia tapiritia e te Kawanatanga tetahi moni Kawanatanga ki te taha o nga moni a te iwi Maori, e whakahaere ana e te Kaitiaki Maori, kia rahi ai te putea hei tuku ma te Kaitiaki Maori, hei mokete ki nga Maori e mahi paamu ana. Ko te whakamananga o tenei take kei roto i te Ture Horoi i paahitia e te Paremata i tenei tau. Kua whakamanaia e te Paremata, kia whaimana te Kawanatanga ki te tuku i tetahi wahi o te moni i roto i te kaute, e kia nei ko te Kaute Moni Whakanohonoho Whenua Maori, ki te Kaitiaki Maori, hei tuku mokete mana i runga i te punga whenua Maori. Ma te Kawanatanga e whakatau i ia wa, i ia wa, kia hia te moni e wehe mai o tena kaute ki te ringa o te Kaitiaki Maori.

Ko te rua o nga tono a nga Memā Maori kia hangaia e te Kawanatanga tetahi kaupapa, kia whakaturia he tangata, hei tirotiro i nga paamu Maori e mokete moni ana mai i te Kaitiaki Maori, hei tohutohu i te ahua o te mahi paamu, hei tiaki kia whakapaua tikatia nga moni, hei arahi haere i nga Maori, e mahi paamu ana, i te wa e takoto ana o ratau whenua i raro i te mokete. I tu te hui ki te tari o te Minita Maori i te 3 o nga ra of Hepetema nei, ko Te Raumoa mo te taha ki te Minita Maori, ko Ngata mo te taha ki nga Memā Maori, ko Henry King mo te taha ki te Kaitiaki Maori, a i hangaia e ratau tetahi kaupapa hei tirotiro ma te Minita Maori i roto i enei marama.

He pai hoki mehemea e taea ana e te Kaitiaki Maori te whakaropu ana mokete, ara, te titiro i roto i tetahi takiwa, kia noho tata nga paamu Maori e awhinatia ana e ia, kia mama ai te haere me te whakahaere a te Kaitirotiro, e whakaritea e ia mo aua paamu. He tika hoki kia whakataua ma aua paamu, e tirotirohia ra, e whakaea tetahi wahi o te moni ma te Kaitirotiro. Ko te tauira tenei o nga whenua kei raro i te Komihana o te Tai-rawhititi, o nga whenua o te takiwa o Whangara, o era atu wahi o te tai-rawhititi.

HE PITOPITO KORERO.

TE MAAHI, PIRIMIA.—No te po o te Turei te 28 o nga ra o Akuhata, ka rere atu a Te Maahi, Pirimia, i Poneke, e alu ana ma Amerika ki Ingarangi, ki te hui o nga Pirimia o nga whenua katoa i raro i te mana o Ingarangi. Tera e tae ki te ono marama, ki te waru ranei marama, e ngaro atu ana ia i Nui Tireni.

WIRIWHATA.—Riira o te Apitihana. No te 7 o nga ra o Hepetema ka rere atu a Wiriwhata raua ko te hoa wahine i